

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 1 nin 9

BÖLÜM 1: Maddenin/karışımın ve şirketin/dağıtıcının tanımı

1.1. Madde/Karışım kimliği

1-CA80

1.2. Maddenin veya karışımın ilgili tanımlanmış kullanımları ve tavsiye edilmeyen kullanımları

Maddenin/Karışımın kullanımı

Yapıştırıcılar, conta macunu

Tavsiye edilmeyen kullanımlar

Bilgi bulunmamaktadır.

1.3. Güvenlik bilgi formu sağlayıcısının detayları

Şirket adı: Hottinger Brüel & Kjaer
Cadde: Im Tiefen See 45
Şehir: D-64293 Darmstadt
Telefon: +49 (0)6151 803-0
İnternet: www.hbm.com
Sorumlu Bölüm: +49(0)6131 19240 support@hbm.com

1.4. Acil telefon numarası: +90 2127055340

BÖLÜM 2: Zararların tanımı

2.1. Madde veya karışımın sınıflandırması

11.12.2013 tarihli ve 28848 sayılı

Zararlılık kategorileri:

Cilt aşınması/tahrişi: Cilt Tah. 2

Ciddi göz hasarı/göz tahrişi: Göz Tah. 2

Belirli hedef organ toksisitesi - tek maruz kalma: BHOT Tek Mrz. 3

Zararlılık ifadesi:

Cilt tahrişine yol açar.

Ciddi göz tahrişine yol açar.

Solunum yolu tahrişine yol açabilir.

2.2. Etiket bilgileri

11.12.2013 tarihli ve 28848 sayılı

Zararlı bileşenler etiket üzerinde belirtilmelidir

Ethyl-2-cyanacrylat

Uyarı Kelimesi: Dikkat

Piktogramlar:

Zararlılık ifadesi

H315 Cilt tahrişine yol açar.
H319 Ciddi göz tahrişine yol açar.
H335 Solunum yolu tahrişine yol açabilir.

Önlem ifadeleri

P261 Tozunu/dumanını/gazını/sisini/buharını/spreyini solumaktan kaçının.
P280 Koruyucu eldiven/koruyucu kıyafet/gözlük/maske/kulaklık kullanın.
P305+P351+P338 GÖZ İLE TEMASI HALİNDE: Su ile birkaç dakika dikkatlice durulayın. Takılı ve yapması kolaysa, kontak lensleri çıkartın. Durulamaya devam edin.
P312 Kendinizi iyi hissetmezseniz, ULUSAL ZEHİR DANIŞMA MERKEZİNİN 114 NOLU TELEFONUNU veya doktoru/hekimi arayın.

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 2 nin 9

P337+P313 Göz tahrişi kalıcı ise: Tıbbi yardım/bakım alın.
P362+P364 Kirlenmiş giysileri çıkarın ve yeniden kullanmadan önce yıkayın.

Belirli karışımların özel etiketlenmesi

EUH202 Siyanoakrilat. Tehlikelidir. Cildi ve gözleri saniyeler içinde yapıştırır. Çocukların erişiminden uzak tutun.
Profesyonel kullanıcılar tarafından kullanılabilir.

İçeriğin 125 ml'yi geçmediği ambalajların etiketlenmesi

Uyarı Kelimesi: Dikkat

Piktogramlar:

2.3. Diğer zararlar

Bilgi bulunmamaktadır.

BÖLÜM 3: Bileşimi /içindekiler hakkında bilgi

3.2. Karışımlar

Zararlı bileşenler

CAS No	Kimyasal ismi	Miktar		
	EC No	Endeks No	REACH No	
	GHS-Sınıflandırma			
7085-85-0	etil-2-siyanoakrilat			70-90 %
	230-391-5	607-236-00-9		
	Cilt Tah. 2, Göz Tah. 2, BHOT Tek Mrz. 3; H315 H319 H335			

H- ve EUH-cümlelerin tam metni: bkz. BÖLÜM 16.

SCL, M-faktörü ve/veya ATE

CAS No	EC No	Kimyasal ismi	Miktar
		SCL, M-faktörü ve/veya ATE	
7085-85-0	230-391-5	etil-2-siyanoakrilat	70-90 %
		BHOT Tek Mrz. 3; H335: >= 10 - 100	

BÖLÜM 4: İlk yardım önlemleri

4.1. İlk yardım önlemlerinin tanıtımı

Genel bilgi

Kazazedeyi tehlike alanından uzaklaştırıp uzanmasını sağlayın. Eğer bilinç kaybı fakat solunum devam ediyor haldeyse kurtarma pozisyonuna getirin ve tıbbi yardım alın. İlk yardım uygulayan kişi: Kendi korumanıza dikkat edin!

Solunması halinde

Temiz hava sağlayın. Solunum yollarının iritasyonunda doktora gidin.

Deriyle teması halinde

Cilt ile temasında derhal bol su ve sabun ile iyice yıkayın. Kirli ve ıslanmış giysileri hemen çıkarın. Deri iritasyonlarında doktora gidiniz.

Gözlerle teması halinde

Göz ile teması halinde gözü 10 ila 15 dakika akan su ile yıkayın ve göz doktoruna başvurun.

Yutulması halinde

Yutulması halinde, agzi su ile yıkayın (sadece kisinin bilinci yerinde ise.) Yutulması halinde kusturmayın. Derhal ilk yardım servisine başvurun, kabı veya etiketi gösterin.

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 3 nin 9

4.2. Akut ve sonradan görülen en önemli belirtiler ve etkiler

Bilgi bulunmamaktadır.

4.3. Acil tıbbi müdahale ve özel tedavi gereği için işaretler

Bilgi bulunmamaktadır.

BÖLÜM 5: Yangınla mücadele önlemleri

5.1. Yangın söndürücüler

Uygun söndürme maddesi

Su püskürtme jiklesi, Kuru söndürücü madde, Köpük

Uygun olmayan söndürme maddesi

Yüksek güçlü su püskürtme jeti

5.2. Madde veya karışımdan kaynaklanan özel zararlar

Kontamine söndürücü suyu ayrı ayrı toplayın. Kanalizasyon veya sulara ulaşmasına izin vermeyin.

5.3. Yangın söndürme ekipleri için tavsiyeler

Bağımsız soluma aparatı ve kimyasal maddelere karşı koruyucu elbise kullanın.

Söndürme tedbirlerini çevreye uygun belirleyin.

Ek bilgi

Kişilerin korunması için ve kapların soğutulması için tehlike bölgesinde jet püskürtme kullanın. Buharlara su püskürtücüsü ile müdahale edin. Kontamine söndürücü suyu ayrı ayrı toplayın. Kanalizasyon veya sulara ulaşmasına izin vermeyin.

BÖLÜM 6: Kaza sonucu yayılma önlemleri

6.1. Kişisel önlemler, koruyucu ekipman ve acil müdahale planı

Genel bilgiler

Gaz/buhar/aerosollerini solumayın.

Kritik noktalarda yeterli havalandırma ve nokta formu emme sağlayın.

Teknik olarak aspirasyon veya havalandırma tedbirleri mümkün olmadığında veya yetersiz kaldıklarında solunum koruyucusu taşınmalıdır.

Kişisel koruyucu ekipman kullanın.

Kişisel koruyucu ekipman: bakınız bölüm 8

Acil durumlar için eğitilmiş personel için değil

Kişileri emniyete alın.

Acil ekiplere

İlk yardım uygulayan kişi: Kendi korumanıza dikkat edin!

6.2. Çevresel önlemler

Kanalizasyona veya sulara sızmasına izin vermeyin.

Ürünün kontrolsüz bir şekilde çevreye sızmasına izin vermeyin.

6.3. Kontrol altında tutma ve temizleme için yöntem ve malzemeler

Temizlik için

Sıvı bağlayıcı materyal (kum, kiselgur, asit bağlayıcısı, üniversal bağlayıcı) ile absorbe edin.

Mekanik olarak uzaklaştırın ve uygun kaplarda atık giderilmesine götürün.

6.4. Diğer bölümlere atıflar

Güvenli kullanım: bakınız bölüm 7

Kişisel koruyucu ekipmanlar kullanın (bakınız bölüm 8).

Atılım: bakınız bölüm 13

BÖLÜM 7: Elleçleme ve depolama

7.1. Güvenli elleçleme için önlemler

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 4 nin 9

Güvenli elleçleme için öneri

Lokal aspirasyon yetersiz ise veya mümkün olmadığında imkan dahilinde çalışma bölgesinin iyi havalandırılmış olması sağlanmalıdır.

Yangın ve patlama korumasına karşı önlemler

Özel teknik koruma tedbirlerine gerek yoktur.

Elleçlemeye ilişkin ayrıntılı bilgi

Kişisel koruyucu ekipmanlar kullanın (bakınız bölüm 8). Kanalizasyona boşaltmayın. İş yerinde yemek yemeyin, içmeyin, sigara içmeyin, burnunuzu çekmeyin.

7.2. Birlikte bulunmaması gereken maddeleri de içeren güvenli depolama koşulları

Depo ve kaplar için gereklilikler

Kabı sıkı kapalı tutarak serin ve iyi havalandırılan bir yerde muhafaza ediniz.

Saklama koşullarıyla ilgili ayrıntılı bilgiler

Bilgi bulunmamaktadır.

BÖLÜM 8: Maruz kalma kontrolü/kişisel korunma

8.1. Kontrol parametreleri

Sınır değerler için ek bilgiler

Bilgi bulunmamaktadır.

8.2. Maruz kalma kontrolü

Uygun mühendislik kontrolleri

Açık maruziyette, mümkünse lokal emme imkanı sağlayan tertibat kullanılmalıdır.

Lokal aspirasyon yetersiz ise veya mümkün olmadığında imkan dahilinde çalışma bölgesinin iyi havalandırılmış olması sağlanmalıdır.

Koruyucu ve hijyen önlemleri

Kullanım sırasında herhangi bir şey yemeyin veya içmeyin. Gaz/Duman/Buhar/Aerosollerini solumayın. Kirli ve ıslak giysinin ciltle temas etmesi halinde, hemen çıkartın ve cildi bol su ve sabun ile yıkayın. Çalışırken uygun koruyucu giysi, koruyucu eldiven, koruyucu gözlük/maske kullanın. Cilt koruma programı hazırlayın ve bu programa uygun hareket edin.

Göz/Yüz korunması

Koruyucu gözlük/maske kullanın.

Ellerin korunması

Kimyasal maddelerle çalışırken sadece 4 haneli kontrol numarasını taşıyan CE etiketli kimyasallara karşı koruyucu eldivenler giymeye izin vardır. EN ISO 374

Kimyasal maddelere karşı koruyucu eldivenlerin tasarım seçimi, tehlikeli maddelerin konsantrasyon ve miktarına bağlı olarak iş yerine özel yapılmalıdır.

Eldiven materyalinin kalınlığı: $\geq 0,7\text{mm}$

Uygun eldiven tipi NBR (Nitril kauçuk)

Penetrasyon zamanı: $>480\text{ min}$

Yukarıda söz edilen koruyucu eldivenlerin kimyasallara karşı direncini belirlemek için eldiven imalatçısına danışmak tavsiye edilmektedir.

Cildin korunması

Kullanılmış çalışma giysileri çalışma ortamının dışında giyilmemelidir. İş giysilerini ayrı muhafaza edin.

Solunum sisteminin korunması

Teknik olarak aspirasyon veya havalandırma tedbirleri mümkün olmadığında veya yetersiz kaldıklarında solunum koruyucusu taşınmalıdır. Filtre cihazı (komple maske veya ağız kısmı) filtreli: a

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 5 nin 9

Çevresel maruz kalma kontrolleri

Kanalizasyona veya sulara sızmasına izin vermeyin.

BÖLÜM 9: Fiziksel ve kimyasal özellikler

9.1. Temel fiziksel ve kimyasal özellikler hakkında bilgi

Fiziksel hali: Sıvı
Renk: renksiz
Koku: Adhesives and sealants

Test yöntemi

pH Değeri: belirlenmemiş

Fiziksel durum değişiklikleri

Erime noktası / donma noktası: belirlenmemiş

Kaynama noktası veya başlangıç kaynama noktası ve kaynama bölgesi: 214 °C

Süblimleşme noktası: belirlenmemiş

Yumuşama noktası: belirlenmemiş

Akma noktası: belirlenmemiş

belirlenmemiş:

Parlama noktası: >80 °C

Yanmaya devam etme kabiliyeti: Kullanılabilir veriler yok

Alevlenirlik

Katı/sıvı: belirlenmemiş ISO 10156

Patlayıcı özellikler

keine nicht bestimmt

Alt alevlenirlik veya patlayıcı limitleri: belirlenmemiş

Üst alevlenirlik veya patlayıcı limitleri: belirlenmemiş

Tutuşma sıcaklığı: belirlenmemiş

Kendiliğinden tutuşma sıcaklığı

Katı: belirlenmemiş

Gaz: belirlenmemiş

Bozunma sıcaklığı: belirlenmemiş

Oksitleyici özellikler

belirlenmemiş

Buhar basıncı: 0,39 hPa

(20 °C da/de)

Buhar basıncı: belirlenmemiş

Yoğunluk (20 °Cda/de): 1,04 g/cm³

Yığın yoğunluğu: belirlenmemiş

Suda çözünürlüğü: belirlenmemiş

Diğer çözücüler içindeki çözünürlüğü

belirlenmemiş

Dağılım katsayısı n-oktanol/su: belirlenmemiş

Dinamik viskozite: 20-40 mPa·s

(25 °Cda/de)

Kinematik viskozite: belirlenmemiş

Akış süresi: belirlenmemiş

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 6 nin 9

Rölatif buhar yoğunluğu:	belirlenmemiş
Buharlaşma hızı:	belirlenmemiş
Solvent separasyon testi:	belirlenmemiş
Çözücü içeriği:	belirlenmemiş

9.2. Diğer bilgiler

Katı cisim içeriği:	nicht bestimmt
Der Stoff ist nicht wasserlöslich.	

BÖLÜM 10: Kararlılık ve tepkime

10.1. Tepkime

Bilgi bulunmamaktadır.

10.2. Kimyasal kararlılık

Madde, önerilen depolama, kullanma ve ısı koşullarında kimyasal olarak istikrarlıdır.

10.3. Zararlı reaksiyon olasılığı

Kurallara uygun kullanım ve depolama sırasında tehlikeli reaksiyonlar oluşmaz.

10.4. Kaçınılması gereken durumlar

Ekzotermik reaksiyon ile: Su, Aminler

10.5. Uyumsuz malzemeler

Oksidan madde, kuvvetli , Su , Asit

10.6. Zararlı bozunma ürünleri

Yangın durumunda ürünün dekompozisyonu: 5. bölüme bakın.

BÖLÜM 11: Toksikolojik bilgiler

11.1. Toksikolojik etkiler hakkında bilgi

Toksikokinetik, metabolizma ve dağılım

Ürün test edilmemiştir.

Akut toksisite

Mevcut bilgilere dayanarak, sınıflandırma kriterleri yerine gelmemektedir.

Ürün test edilmemiştir.

ATEmix hesaplanmış

ATE (ağız) > 2000 mg/kg; ATE (cilt) > 2000 mg/kg; ATE (solunum buhar) > 20 mg/l; ATE (solunum toz/sis) > 5 mg/l

Tahriş ve aşındırma

Cilt tahrişine yol açar.

Ciddi göz tahrişine yol açar.

Hassaslaştırıcı etki

Mevcut bilgilere dayanarak, sınıflandırma kriterleri yerine gelmemektedir.

Kanserojenik/mutajenik / üreme sistemine toksik etkiler

Mevcut bilgilere dayanarak, sınıflandırma kriterleri yerine gelmemektedir.

Belirli hedef organ toksisitesi (tek maruz kalma)

Solunum yolu tahrişine yol açabilir. (etil-2-siyanoakrilat)

Belirli hedef organ toksisitesi (tekrarlı maruz kalma)

Mevcut bilgilere dayanarak, sınıflandırma kriterleri yerine gelmemektedir.

Aspirasyon zararı

Mevcut bilgilere dayanarak, sınıflandırma kriterleri yerine gelmemektedir.

Bilgi bulunmamaktadır.

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 7 nin 9

Hayvansal deneyinde spesifik etkiler

Bilgi bulunmamaktadır.

Testlere ilişkin ek bilgi

Bilgi bulunmamaktadır.

Pratikten gelen tecrübeler

Bilgi bulunmamaktadır.

Diğer bilgiler

Bilgi bulunmamaktadır.

BÖLÜM 12: Ekolojik bilgiler

12.1. Toksikite

Ürün test edilmemiştir.

12.2. Kalıcılık ve bozunabilirlik

Ürün test edilmemiştir.

12.3. Biyobirikim potansiyeli

Bilgi bulunmamaktadır.

12.4. Toprakta hareketlilik

Bilgi bulunmamaktadır.

12.5. PBT ve vPvB değerlendirmesi sonuçları

Karşımadaki maddeler REACH, Ek XIII'teki PBT/vPvB kriterlerini karşılamaz.

12.7. Diğer olumsuz etkiler

Bilgi bulunmamaktadır.

Diğer Bilgiler

Kanalizasyona veya sulara sızmasına izin vermeyin.

BÖLÜM 13: Bertaraf etme bilgileri

13.1. Atık işleme yöntemleri

Bertaraf tavsiyeleri

Resmi talimatlara uygun olarak bertaraf edin.

BÖLÜM 14: Taşımacılık bilgisi

Karayolu nakliyatı (ADR/RID)

14.1. UN Numarası:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.2. UN uygun taşımacılık ismi:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.3. Taşımacılık zararları:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.4. Ambalaj grubu:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

İç su yollarında nakliyat (ADN)

14.1. UN Numarası:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.2. UN uygun taşımacılık ismi:

No dangerous good in sense of this transport regulation.

14.3. Taşımacılık zararları:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.4. Ambalaj grubu:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

Denizyolu nakliyatı (IMDG)

14.1. UN Numarası:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.2. UN uygun taşımacılık ismi:

No dangerous good in sense of this transport regulation.

14.3. Taşımacılık zararları:

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.4. Ambalaj grubu:

No dangerous good in sense of this transport regulation.

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 8 nin 9

Havayolu nakliyatı (ICAO-TI/IATA-DGR)

- 14.1. UN Numarası:** Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.
14.2. UN uygun taşımacılık ismi: No dangerous good in sense of this transport regulation.
14.3. Taşımacılık zararları: Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.
14.4. Ambalaj grubu: No dangerous good in sense of this transport regulation.

14.5. Çevresel zararlar

ÇEVREYE ZARARLI: Hayır

14.6. Kullanıcılar için özel önlemler

Transport talimatları açısından tehlikeli madde değildir.

14.7. MARPOL 73/78 Ek II ve IBC Koduna göre Toplu Taşımacılık

IBC Kuralları uyarınca toptan taşımacılık yapılmaz.

BÖLÜM 15: Mevzuat bilgisi

15.1. Madde veya karışım için güvenlik, sağlık ve çevresel düzenlemeler/mevzuat

AB yönetmelik bilgisi

Kullanım kısıtlamaları (REACH, Ek XVII):

Numara 3, Numara 75

Endüstri emisyonları hakkında 2010/75/AB: Bilgi bulunmamaktadır.

2004/42/AT Yönerge, boya ve cilalardan UOB: Bilgi bulunmamaktadır.

2012/18/AB (SEVESO III): Not subject to 2012/18/EU (SEVESO III)

Ek Bilgiler

Karışım, talimatname (AB) No.1272/2008 [CLP]'ye göre tehlikeli olarak derecelendirilmiştir.

Ulusal yönetmelik bilgisi

Kullanım kısıtlamaları: Çalışan gençleri koruma yasasının (94/33/AT) çalıştırma kısıtlamalarını dikkate alın. Gebeler ve emziren anneler için anneleri koruma talimatnamesi (92/85/AET) doğrultusunda çalıştırma kısıtlamalarını dikkate alın.

Su tehlike sınıfı (D): 1 - zayıf su kirleticisi

15.2. Kimyasal güvenlik değerlendirilmesi

Bu madde için madde güvenlik değerlendirilmesi yapılmamıştır.

BÖLÜM 16: Diğer bilgiler

Değişiklikler

Bu veri sayfası bir öncekine göre şu bölümlerde değişiklikler içermektedir: 6.

Karışımların ve kullanılan değerlendirme yöntemlerinin 11.12.2013 tarihli ve 28848 sayılı yönergesi uyarınca sınıflandırılması

Sınıflandırma	Sınıflandırma yöntemi
Cilt Tah. 2; H315	Hesaplama yöntemi
Göz Tah. 2; H319	Hesaplama yöntemi
BHOT Tek Mrz. 3; H335	Hesaplama yöntemi

H- ve EUH-cümlelerin tam metni (numara ve tam tekst)

- H315 Cilt tahrişine yol açar.
H319 Ciddi göz tahrişine yol açar.
H335 Solunum yolu tahrişine yol açabilir.
EUH202 Siyanoakrilat. Tehlikelidir. Cildi ve gözleri saniyeler içinde yapıştırır. Çocukların

GÜVENLİK BİLGİ FORMU

23.06.2017/30105 Sayılı T.C. Yönetmeliğine uygun hazırlanmıştır

1-CA80

Yeni Düzenleme Tarihi: 11.02.2024

Sayfa 9 nin 9

erişiminden uzak tutun.

Diğer Bilgiler

Verilen bilgiler günümüz teknolojinin gelişmişlik seviyesine dayanmaktadır, ancak ürün özelliklerine dair garanti teskil etmezler ve sözleşmesel bir hukuki ilişki anlamına gelmezler.

(İçindeki tehlikeli maddelerin verileri her bir ön teslimatçının en son geçerli emniyet bilgi kağıdından alınmıştır.)